

425. Chuyện Những Sự Kiện Không Thể Xảy Ra (Tiền thân Atthàna)

Làm sao lặng sóng Hằng Hà...

Bậc Đạo sư kể lại chuyện này trong lúc trú tại Kỳ Viên về một Tỷ-kheo thối thác.

Bậc Đạo sư hỏi vị ấy:

- Nay Tỷ-kheo, có thật là ông đang thối thác?

- Thưa vâng, bạch Thế Tôn.

- Vì duyên có gì?

- Vì uy lực của dục tham.

- Nay Tỷ-kheo, nữ nhân thật vô ơn, phản bội, không đáng tin cậy. Ngày xưa, các bậc trí không làm thỏa mãn một nữ nhân thậm chí đã cho kẻ ấy một ngàn đồng tiền mỗi ngày. Một hôm không nhận được ngàn đồng tiền, kẻ ấy đã sai người lôi cổ họ quăng ra ngoài. Nữ nhân là loài bạc nghĩa thế đấy. Ông đừng rơi mình vào uy lực của dục tham vì duyên có ấy nữa.

Rồi Ngài kể một câu chuyện đời xưa.

*

Ngày xưa khi vua Brahmadata trị vì Ba-la-nại, vương tử Brahmadata và công tử Mahadhana, con của một phú thương ở Ba-la-nại, là bạn thân thiết cùng chơi với nhau và được giáo dục trong nhà một vị thầy. Vương tử lên ngôi khi vua cha băng hà và con vị phú thương vẫn ở gần vua mới.

Tại Ba-la-nại có một kỹ nữ sang trọng kiêu diễm đang thời hưng thịnh. Con trai vị phú tạng nài một ngàn đồng tiền mỗi ngày, và thường xuyên hưởng lạc với nàng. Khi cha mất, chàng thừa kế tài sản và địa vị của cha, nhưng cũng không rời bỏ nàng mà vẫn tiếp tục cho nàng một ngàn đồng tiền mỗi ngày.

Một hôm chàng đi châu vua vào buổi chiều. Trong lúc chàng đàm đạo với vua, mặt trời lặn và tối dần. Khi rời cung, chàng nghĩ: "Không còn thời giờ để về nhà rồi trở lại nữa, ta cứ đi thẳng đến nhà kỹ nữ ấy". Vì thế chàng bảo đám hầu cận ra về và đi thẳng vào nhà một mình.

Khi thấy chàng đến, nàng hỏi xem chàng có đem ngàn đồng tiền không.

- Nay ái nương, hôm nay ta ra trễ quá nên ta chỉ bảo đám hầu cận đi hết, chứ ta không về nhà, ta chỉ đến đây một mình, nhưng ngày mai ta sẽ trao tặng nàng hai ngàn đồng tiền.

Nàng suy nghĩ: "Nếu ta tiếp đón chàng hôm nay, chàng sẽ đến tay không các ngày khác nữa và thế là ta mất dần của cải. Vậy ta không muốn tiếp chàng hôm nay nữa."

Vì thế nàng bảo:

- Thừa công tử, thiếp chỉ là một kỹ nữ, thiếp không ban đặc ân cho ai mà không có một ngàn đồng, vậy công tử hãy đem tiền lại đây.

- Ái nương ơi, ta sẽ tặng nàng gấp đôi số tiền ấy ngày mai đây.

Và chàng cứ van xin nàng như vậy mãi.

Nàng kỹ nữ ra lệnh cho các nữ tỳ:

- Đứng để người ấy đứng đó mà nhìn ta. Hãy lôi cô y kéo ra ngoài và đóng cửa lại.

Họ làm theo lời nàng. Chàng suy nghĩ: "Ta đã cho nàng tám trăm triệu đồng tiền, tuy thế chỉ một ngày ta đến tay không, nàng đã bảo chúng nắm cổ ta tống ra ngoài. Ôi nữ nhân thật là độc ác, vô sĩ, vong ân, phản bội!"

Do vậy chàng quan sát mãi về ác hạnh của nữ nhân cho đến khi chàng thấy chán ngán, ly tham và bất mãn với cuộc đời thế tục. Chàng suy nghĩ: "Tại sao ta phải sống đời thế tục? Ta muốn xuất gia hôm nay và thành người khổ hạnh".

Do vậy chàng không trở về nhà nữa cũng không yết kiến vua nữa, chàng rời kinh thành đi vào rừng. Chàng dựng thảo am bên bờ sông Hằng, cư trú tại đó như một ẩn sĩ khổ hạnh, đắc Thiền định viên mãn và sống bằng củ quả rừng.

Vua nhớ bạn vắng mặt lâu ngày và đòi bạn vào châu. Khắp kinh thành ai cũng biết rõ cách nàng kỹ nữ đối xử với chàng nên họ tâu vua vấn đề ấy và thêm:

- Tâu Đại vương, người ta bảo thân hữu của Đại vương vì tội nhục đã không trở về nhà, mà đã trở thành vị khổ hạnh sống trong rừng.

Vua truyền đưa nàng kỹ nữ vào, và hỏi nàng xem chuyện nàng đối xử với thân hữu ngài có thật như vậy chăng. Nàng thú nhận.

- Nay nữ nhân bạc ác kia, hãy mau đến nơi Hiền hữu ta ở và đưa chàng về đây. Nếu không làm được việc ấy, người phải bị mất mạng đấy.

Nghe lệnh vua, nàng sợ hãi, vội lên xe ra khỏi kinh thành cùng đoàn tùy tùng đông đảo. Nàng đi tìm nơi an trú và nghe lời đồn, nàng đến đó kính lễ và cầu xin:

- Bạch Tôn giả, xin hãy tha thứ lỗi lầm thiếp đã phạm trong lúc mù quáng ngu si. Thiếp quyết không tái phạm nữa.

- Được lắm, ta tha thứ cho nàng, ta không giận nàng đâu.

- Nếu Tôn giả tha thứ cho thiếp, xin hãy lên xe cùng thiếp. Chúng ta cùng trở về kinh thành và ngay khi vào thành, thiếp xin dâng ngài mọi tiền tài trong nhà thiếp.

Khi nghe vậy, ngài đáp:

- Này cô nương, ta không thể đi với cô nương bây giờ đâu, nhưng khi nào những chuyện chưa từng xảy ra trên đời này sẽ xảy ra thì có lẽ ta sẽ đi.

Rồi ngài ngâm vần kệ đầu:

*1. Làm sao lặng sóng Hằng hà
Như hồ sen nở, sơn ca trắng ngấn,
Cây đào sinh trái cau vân,
Thì điều như thế họa chẳng có là!*

Nhưng nàng lại nói:

- Mau lên, thiếp sắp đi rồi.

Ngài đáp:

- Ta sẽ đi.

- Khi nào?

- Vào thời như vậy như vậy.

Ngài đáp và ngâm các vần kệ còn lại:

*2. Bao giờ có đủ lông rùa
Kết thành ba tấm áo đưa ta dùng
Vào thời đông giá lạnh lùng,
Thì điều như thế họa chẳng có là!*

*3. Bao giờ răng muối nhô ra
Nàng xây cái tháp thật là khéo thay,
Tháp kia không thể chuyển lay,
Điều này chắc có cơ may, họa là!*

*4. Bao giờ sừng thỏ mọc ra,
Nàng làm thang đứng thật là khéo thay,
Bậc thang trèo đến tận mây,
Thì điều này có cơ may, hỡi nàng!*

*5. Bao giờ chuột nhắt leo thang
Cùng nhau ăn hết mặt trăng sáng ngời.
Đem La-hầu xuống mặt trời,
Thì điều này hẳn có thời xảy ra!*

*6. Khi đàn ruồi uống từng vò
Rượu nồng đầy đủ, tự do reo mừng
Án mình trong đám than bưng,*

Thì điều như thế họa hoàn xảy ra!

*7. Khi bày lờ khéo điếm tô
Môi hồng, mặt trắng làm trò khéo thay
Trố tài múa hát thật hay,
Điều này hẳn có cơ may, hỡi nàng!*

*8. Bao giờ quạ, cú từng đàn
Cùng nhau tụ họp luận bàn riêng tư,
Tỏ tình âu yếm chuyện trò,
Điều này có thể xảy ra, hỡi nàng!*

*9. Bao giờ nhặt lá trên ngàn
Từng cây rừng xuống kết làm dù che
Chống mưa ô ạt tứ bề,
Có cơ xảy đến điều kia, hỡi nàng!*

*10. Khi đàn chim sẻ có mang
Tuyết Sơn đủ vẻ huy hoàng hùng anh,
Ngậm trong chiếc mỏ xinh xinh,
Họa may có thể sự tình xảy ra!*

*11. Khi chàng trai nhẹ đẩy đưa
Chiếc thuyền buồm vượt biển xa ngàn trùng
Vội lòng can đảm anh hùng,
Điều này chắc hẳn mới mong, hỡi nàng!*

Như thế bậc Đại Sĩ ngâm mười một vần kệ nêu rõ những sự kiện không thể xảy ra. Nàng kỹ nữ nghe xong, xin được ngài tha thứ và trở về Ba-la-nại. Nàng trình bày mọi việc với vua và xin tha mạng, vua liền ân xá cho nàng.

*

Sau pháp thoại, bậc Đạo Sư bảo:

- Nay các Tỷ-kheo, nữ nhân thật là vô ơn, phản bội như thế.

Rồi ngài tuyên thuyết các Sự Thật. Khi kết thúc các Sự Thật, vị Tỷ-kheo thối thất đã được an trú vào Sơ quả (Dự Lưu).

Rồi Ngài nhận diện Tiên thân:

- Thời ấy vua là Ananda và vị khổ hạnh chính là Ta.

-ooOoo-

426. Chuyện Con Báo (Tiên thân Dìpi)

Bác ơi, bác có được Khang an...,

Bậc Đạo sư kể lại chuyện này trong lúc trú tại Kỳ Viên về một con dê cái.

Một thời Trưởng lão Moggallàna ở trong một am thất có một cửa, trong một vùng đất được rào và núi đồi bao bọc. Lối đi có mái che của nhà gần cửa ấy. Một vài mục tử nghĩ rằng hàng rào ấy là chỗ tốt cho đàn dê, nên họ lừa dê vào đó và sống thoải mái.

Một hôm họ đến vào buổi chiều đem cả bầy dê đi. Nhưng có một con dê cái đã lang thang quá xa không thấy bầy dê ra đi, và bị bỏ lại một mình. Sau đó khi nó ra đi, một con báo thấy nó, muốn ăn thịt bèn đứng bên cửa của hàng rào. Dê cái nhìn quanh và thấy con báo. "Báo đứng đó vì muốn giết ta và ăn thịt", Dê suy nghĩ: "Nếu ta quay đầu bỏ chạy, ta sẽ mất mạng. Vậy ta phải can đảm lên". Rồi dê giương đôi sừng, vùng chạy thẳng trước mặt báo với tất cả dũng lực. Dê thoát được móng vuốt báo, dù con báo rung mình vì nó tưởng sẽ chụp được dê. Rồi chạy hết tốc lực, con dê bắt kịp cả đàn.

Vị Trưởng lão quan sát cách các súc vật ấy đối xử với nhau. Hôm sau vị ấy đi trình đức Như Lai:

- Bạch Thế Tôn, con dê cái đã đạt được một kỳ công nhờ có sẵn mưu lược và thoát được con báo.

Bậc Đạo sư đáp:

- Nay Moggallàna, lần này con báo không bắt được dê, nhưng ngày xưa báo đã giết dê dù dê kêu lớn, rồi ăn thịt nó.

Và theo lời thỉnh cầu của Tôn giả Moggallàna, Ngài kể một chuyện đời xưa.

*

Ngày xưa có thời Bồ-tát được sinh vào một làng ở quốc độ Magadha (Ma-kiệt-đà), trong một gia đình giàu. Khi lớn lên, Ngài từ bỏ tham dục và sống đời tu hành, đạt được Thiên định viên mãn. Sau khi sống rất lâu ở Tuyết Sơn, ngài đến Rajagàha (Vương Xá) để tìm muối và dấm, rồi về cư trú trong thảo am ngài đã dựng trong một thung lũng có rào chắn.

Giống như phần duyên khởi, các mục tử lừa bầy dê ra đi và cũng như trên, một hôm, khi một dê cái đi ra chậm hơn bầy kia, một con báo đợi sẵn ở cửa, nghĩ cách ăn thịt nó. Khi con Dê thấy con Báo, nó suy nghĩ: "Đời ta tàn rồi, bằng một mưu kế nào đó ta phải dụ nó vào cuộc chuyện trò vui vẻ ân cần để làm dịu lòng nó và cứu mạng ta". Vừa đứng từ xa bắt đầu nói chuyện thân thiện với con báo, Dê ngâm vãn kệ đầu:

*1. Bác ơi, bác có được Khang an,
Và bác lâu nay mạnh khỏe chăng?
Mẹ cháu nhắn đưa lời kính hỏi,
Cháu mong cùng bác kết thân bằng!*

Nghe vậy, Báo suy nghĩ: "Con bé này muốn đánh lừa ta bằng cách gọi ta là 'bác', nó không biết ta hung dữ ra sao cả". Vì thế Báo ngâm vãn kệ thứ hai:

2. *Cô dẫm đuôi ta đấy, bé Dê,
Và làm ta phải bị đau ghê,
Tưởng rằng nhờ gọi ta là "bác"
Cô được tự do để trở về!*

Khi nói vậy, Dê đáp:

- Thưa bác, xin đừng nói như vậy.

Và nó ngâm vần kệ thứ ba:

3. *Tôi đi phía trước mặt, thưa ngài,
Ngài vẫn ngồi kia đối diện tôi,
Đuôi của ngài nằm sau phía ấy,
Làm sao tôi lại dẫm lên đuôi?*

Báo đáp:

- Này Dê cái, cô nói gì vậy? Có nơi nào lại không có đuôi của ta trải ra chứ?

Và nó ngâm vần kệ thứ tư:

4. *Suốt cả trong toàn bốn đại châu,
Với sông hồ biển núi non cao,
Đuôi ta trải rộng ra cùng khắp,
Sao cẳng Dê không dẫm nó nào?*

Khi nghe vậy, Dê cãi nghĩ: "Con ác thú này không bị lời ngon ngọt quyến rũ. Vậy ta sẽ đáp lại nó như một kẻ thù". Rồi Dê ngâm vần kệ thứ năm:

5. *Ta biết đuôi ông ác thật dài,
Vì ta đã được báo tin rồi,
Anh em cha mẹ đều khuyên bảo
Lúc trước ta bay bổng giữa trời!*

Báo lại nói ;

- Ta biết cô đã bay giữa trời. Nhưng khi cô đến, cô đã làm hỏng miếng mồi của ta bằng cách đáp xuống ấy!

Rồi Báo ngâm vần kệ thứ sáu:

6. *Bóng dáng cô Dê ở giữa trời
Bay qua không khí ấy mà thôi,
Đã làm kinh sợ đàn nai nọ,
Vì thế mồi ta bị hỏng rồi!*

Nghe vậy, Dê sợ chết không còn có thể tìm cơ nào khác nữa, liền kêu lớn:

- Bác ơi, xin đừng phạm một việc ác độc như thế, xin tha mạng cháu đi.

Nhưng dù Dê kêu lớn, Báo vẫn chụp vai nó, giết chết và ăn thịt Dê.

*7. Chính Dê kêu lớn để cầu ân,
Song máu thịt kia mới thoả lòng,
Dã thú chụp Dê vào cổ họng;
Ác nhân không tỏ chút ân cần.*

*8. Kẻ ác không sao biết tỏ ra
Ân cần, chánh hạnh, tránh đường tà,
Nó thù ghét những người lương thiện,
Thượng sách là nên xáp lá cà!*

Đây là hai vần kệ phát xuất từ Trí tuệ Tối thắng của đức Phật.

Một vị Thánh nhân khổ hạnh chứng kiến tất cả câu chuyện của hai con thú này.

*

Sau Pháp thoại, bậc Đạo Sư nhận diện Tiền thân:

- Thời ấy, con Dê cái và con Báo là con Dê cái và con báo bây giờ, và vị Thánh nhân khổ hạnh chính là Ta.

-ooOoo-